

οι παιδες χάνουσι τὴν ἑπάρξιν τοῦ λογικοῦ ὄντος, καὶ ἐκτίθενται εἰς κατάστασιν κτήνους τὸ ὅποιον κινεῖται μόνον (κατὰ τὴν θ' ἄλυσιν τοῦ Κυρίου του) διὰ τῆς μάστιγος, ἐνῶ πολὺ λογικώτερον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν δὲν προοδεύωσιν εἰς τὸ σχολεῖόν των, νὰ πέμπωνται τοῦλάχιστον πρῶτῳ εἰς τὸ ὅποιον δεικνύουσι κλίσιν βιομηχανικὸν ἐπάγγελμα, ὅστε νὰ διαμένη κἂν ἀνεπηρέαστον εἰς αὐτοὺς τὸ φυσικὸν τῆς τιμῆς αἴσθημα.

Ἐκ τῶν τοῦ Στῆλ. (Παραφραστικ.)
(ἀκολουθεῖ.)

Κ Α Λ Α Ι Τ Ε Χ Ν Α Ι.

ΛΙΘΟΓΛΥΦΙΑ. Ἄρθρ. α.

Εἰς τὰ περὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἄρθρα μας ἐν περιλήψει διελάβομεν (Τόμ. Α'.) περὶ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς Γλυπτικῆς. Λείπειται μὲν νὰ διαπραγματευθῶμεν ὀλίγα τινα περὶ τῆς Λιθογλυφίας καὶ τῆς Ζωγραφικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνείθιζον νὰ γλύφωσιν εἰς τὰ μέταλλα, τὰ ἐλεφάντινα ὀστᾶ, τὸν κρύσταλλον, τὰ ὄστρεα καὶ τοὺς λίθους, ἢ ὑψόνοντες τὰ σχήματα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἕλης (ὡς εἰς τὰ ἀνάγλυφα) ἢ χαράσσοντες αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Οἱ πολῦτιμοι λίθοι ἦσαν μᾶλλον ἐν χρήσει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐξ οὗ καὶ ἡ τέχνη αὕτη ἔλαβε τὸ γενικώτερον ὄνομα Λιθογλυφία. Ἐπειδὴ δὲ οἱ λίθοι οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐθέτοντο εἰς τοὺς δακτυλίους, ἡ τέχνη ἐκαλεῖτο ἀκόμη παρὰ τῶν ἀρχαίων δακτυλιογλυφία. — Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν δι' αὐτῆς παριστανομένων ἀντικειμένων, τὸ κάλλος καὶ ἡ τελειότης τοῦ ἔργου, καὶ τὸ μέγα ἐξ αὐτῆς ὄφελος εἰς τὴν Φιλολογίαν ἀποκαθιστῶσιν ἀξίαν προσοχῆς τὴν τέχνην ταύτην.

Πρὶν ἔμβωμεν εἰς λεπτομερῆ ἔρευναν τῆς Λιθογλυφίας, ὀφείλομεν ἀναφέρειν ὀλίγα τινα περὶ τῶν πολυτίμων λίθων.

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐκ παλαιῶν χρόνων ἐγνώριζον τοὺς πο-

λυτίμους λίθους. Εἰς τὴν Λιθογλυφίαν ὁμως κυρίως ἦσαν εἰς χρῆσιν οἱ ἀκόλουθοι. (*)

Ὁ Ἀδάμας. Διὰ τὴν σκληρότητα, τὴν λάμψιν καὶ τὴν διαφάνειάν του ἐπέιχε τὸν πρῶτον τόπον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Δὲν εἶναι μ' ὅλον τοῦτο βέβαιον ὅτι τὸν μετεχειρίζοντο εἰς τὴν λιθογλυφίαν, διότι καὶ τὸ λειαίνειν αὐτὸν ἦτον ἄγνωστον εἰς τοὺς παλαιούς, ἢ ἴσως ἡ τέχνη εἶχε χαθῆν, καὶ ἀνεκαλύφθη πάλιν περὶ τὰ 1497 παρὰ Λουδοβίκου τοῦ Βεργουίνου.

Ὁ Ἀνθραξ ἢ Πυρωπός, ὅμοιος τοῦ ἀδάμαντος κατὰ τὴν σκληρότητα.

Ὁ Σμάραγδος. Διὰ τὸ ὠραῖον πράσινον χρῶμα αὐτοῦ, (ὅπερ καθίσταται εὐάρεστον καὶ ἀβλαβές εἰς τὰ ὄμματα τοῦ τεχνίτου) ἦτον εἰς μεγάλην χρῆσιν εἰς τὴν Λιθογλυφίαν. Οἱ παλαιοὶ φαίνεται ὅτι ἐμπεριλάμβανον ὑπὸ τὴν λέξιν ταύτην ὅλους τοὺς πρατινωποὺς λίθους.

Ὁ Σμαραγδίτης ἦτο μόνον εἶδος τι πρασίνου μαρμάρου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ σμαράγδου, ἀν καὶ πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦτο λαμβάνη.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πολλὰ εἶδη Σμαράγδου. Ὁ κυρίως Σμάραγδος μ' ὅλον τοῦτο ἐτιμάτο μεγάλως. Ὅτε ὁ μέγας διὰ τὰ πλοῦτη του Λούκουλλος ἐπισκέφθη τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ Πτολεμαῖος τὸν ἐπρόσφερεν εἰκόνα τινα ἐπὶ Σμαράγδου, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ μεγαλύτερον δῶρον τῶν ὅσα ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ τότε. Ἡ ἀναφερομένη μ' ὅλον τοῦτο εἰς Ἑσθῆρ (κεφ. α. στ. 6) αὐλή τοῦ Ἀρταξέρξου, ἦτον ἐστρωμένη διὰ τοῦ προβήθεντος Σμαραγδίτου λίθου, καθὼς ἀκόμη καὶ αἱ διαφημιζόμεναι στήλαι ναοῦ τινὸς τοῦ Ἡρακλέους, καὶ διάφορα ἀγάλματα. Σμάραγδοι εὐρέθησαν εἰς τὴν Ἡράκλειαν καὶ τοὺς Πομπηίους.

Ὁ Σάπφειρος καὶ Κυανός, ὠραῖον κυανοῦ χρώματος καὶ τιμώμενος σχεδὸν ὡς Ἀδάμας. Ὁ ἔχων χρῶμα ἐν μέρει χρυσοῦ ἐκαλεῖτο Χρυσόπρασος.

Ὁ Βήρυλλος ἐδίδετο εἰς ὅλους τοὺς διαφανεῖς λίθους τοὺς ἔχοντας χρῶμα τῆς θαλάσσης.

(*) Περὶ τῶν πολυτίμων λίθων ὁρ. πλατύτερον εἰς Α'. Τομ. τῆς Φιλολογίας. Ἐνταῦθα ἀναφέρονται μόνον ὡς πρὸς τὴν εἰς τὴν Λιθογλυφίαν χρῆσιν των.

Ὁ Ὑάκινθος, βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡς τοῦ πορτογαλλίου.

Ὁ Ἀμέθυστος ἢ Ἀμέθυστος, χρώματος κυανοῦ. Ἐζητεῖτο μεγάλως παρὰ τῶν τεχνιτῶν. Εἶδος αὐτοῦ καλούμενον παιδέρωσ, ἢ ἀντέρωσ, καὶ λίθος Ἀφροδίτης, ἐτιμᾶτο πρὸ πάντων.

Ὁ Ἀχάτης, λαβὼν τὸ ὄνομα ἐκ τινος ποταμοῦ τῆς Σικελίας Ἀχάτου, ἐνθα κατὰ πρῶτον εὑρέθη. Εἶναι δὲ πολυχρώματος καὶ πολύγραπτος, Ὁ Ἀχάτης — Ὀνυξ ἔχων λευκὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἕτερον χρῶμα κάτωθεν ἦτον ἐν μεγάλῃ χρήσει εἰς τὴν λιθογλυφίαν, μάλιστα διὰ τὰ ἀνάγλυφα. Ἐγένετο δὲ τὸ σχῆμα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ λίθου. Ὑπάρχουσι δὲ διάφορα εἶδη Ἀχάτου. — Εἶδος τι Ἀχάτου ἐζητεῖτο παρὰ τῶν τεχνιτῶν, ὡς εὐκολοδοῦλετον.

Ὁ Σάρδιος καὶ Σάρδιος ἐρυθροῦ χρώματος. Ἦτον εἰς χρήσιν διὰ τὰς σφραγίδας, ὡς ἀποσπώμενος εὐκόλως ἐκ τοῦ κηρίου.

Ὁ Ὀνυξ, ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ χρώματος αὐτοῦ μὲ τὸν ὄνυχα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἔχων ἐρυθρᾶς φλέβας ἐκαλεῖτο Σαρδόνυξ. Εἶδος μαρμάρου τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἐκαλεῖτο ὁμοίως Ὀνυξ ἢ Ὀνυχίτης καὶ Ἀλαβαστρίτης. — Ὁ Ὀνυξ εἶναι εἶδος τοῦ Χαλκηδονίου.

Τὸν Ἀχάτην, ὡς φαίνεται, μετεχειρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τὰ ἀγγεῖα, καὶ διασώζονται ἀκόμη ὡραῖα ἀγγεῖα τοῦ εἶδους τούτου εἰς τὰς συλλογὰς τῆς Δρέσδης καὶ Βρουνσουίχειον. Ἐτιμᾶτο δὲ μεγάλως ὁ ἔχων δύο χρώματα λίθος, ὥστε τὸ σχῆμα νὰ γίνηται διαφόρου χρώματος ἀπὸ τὸ λοιπὸν τῆς ἐπιφανείας. Οὕτω γεγλυμμένοι λίθοι εὑρίσκονται εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Βασιλικὸν Μουσεῖον. Γενικῶς δὲ οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχάτου καὶ τοῦ Ὀνυχος ἐμπεριλαμβανόμενοι λίθοι ἐχρησίμευον διὰ τὰ ἀνάγλυφα.

Ὁ Ὀπάλλιος, συνήθως λευκοῦ χρώματος, ἀλλ' ἐπίτε καὶ ἄλλων χρωμάτων. Ἐτιμᾶτο μεγάλως παρὰ τῶν ἀρχαίων.

Ὁ Νόνιος, συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης, εἶχεν Ὀπάλλιον ὡραιότατον, τιμώμενον μεγάλως. Ἐπροτίμησε δὲ νὰ ἐξορισθῇ μᾶλλον, παρὰ νὰ παραχωρήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν Μάρκον Ἀντώνιον. Ἀπειθῶν δὲ εἰς τὴν

Αἴγυπτον, ἐκρυψεν αὐτὸν ἐκεῖσε. Κατὰ τοὺς νωπιότους δὲ χρόνους Γάλλοι τινεσ, καλούμενοσ 'Ροπόλῆσ, ἔλεγεν οτι τὸν ἤνρεν εἰσ τὰ ἐρείπια τῆσ Αλεξανδρείασ. — Ο' πάλλιοι γεγλυμμένοι εὐρίσκονται ὀλίγοι εἰσ τὰσ Συλλογὰσ.

Ὁ Ἰασπις, πολυχρώματος ὄν, ἄλλοτε μὲν φαίνεται ἀπλοῦσ, καὶ ἄλλοτε μεμιγμένος. Τὸ δεύτερον εἶδος ἐχρησίμευε διὰ τὴν λιθογλυφίαν, καὶ μάλιστα τὸ ἔχον ἐρυθρὰσ κηλίδασ ἐπὶ πρασίνησ βάσρωσ.

Ὁ Κρύσταλλοσ, οὕτω καλούμενοσ ἐκ τῆσ ὁμοιότητοσ αὐτοῦ μὲ τὸν φυσικὸν κρύσταλλον. Οἱ ἀρχαῖοι τεχνῖται μετεχειρίζοντο αὐτὸν καὶ διὰ τὴν λιθογλυφίαν, καὶ διὰ κατασκευὴν ποτηρίων εἰσ τὰ ὁποῖα διάφορα ἀντικείμενα τῆσ τε ἱστορίας καὶ τῆσ Μυθολογίκεσ ἐγλύφοντο.

Μεταξὺ τῶν Πολυτίμων λίθων ἔδωσαν τινεσ καὶ τὸ παρὰ τοῦ Πλωίου λεγομενον Μυρτα ἢ Μυρτήνηπι, ἐξ οὔ κατασκευάζοντο τὰ τοσοῦτον πολύτιμα ἀγγεῖα τῶν Ῥωμαίων. Περὶ τῆσ ὕλησ ταύτησ ὁμοσ ἔγιναν διάφοροι ἀμφισβητήσεισ, ἀλλὰ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἦτον εἶδοσ τι πορκελάνησ. Τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀγγεῖα δὲ τοσοῦτον ἐτιμῶντο εἰσ τὴν Ῥώμην, κατὰ τοὺσ πρώτοσ μάλιστα χρόνοσ τῆσ χριστιανικῆσ ἐποχῆσ, ὥσπε δύο ἐξ αὐτῶν ἠγοράσθησαν παρὰ τινοσ ἐκ τῶν ἀντακρατόρων 300 σαστέρσια, ἦτοι, 10000 διστηλ. ἕκαστον. Ποτήριον τι ἐπωλήθη ἐβδομήκοντα τάλαντα, καὶ πινάκιον τι τριακόσια — Τὸ λεγομενον Ἀλαβάστροσ ἦτον ἐν χρήσει διὰ τὰ ἐμπεριέχοντα ἀγγεῖα πολύτιμα ἔλαια, ἐξ οὔ καὶ τὸ ἀλαβάστρον διδόμενον γενικῶσ εἰσ τὰ ἐπὶ τούτῳ (Ματθ, Κ. στ' 7) κατασκευαζόμενα ἀγγεῖα εἴτε ἐκ ἀλαβάστρον, εἴτε καὶ ἐξ ἄλλησ ὕλησ, ὥσ χρυσοῦ ὕλου κτλ.

Τὰ σχήματα, ὥσ προεῖρηται ἄνωτέρω, ἐγλύφοντο ἢ ἀνωθεν τῆσ ἐπιφανείασ τῶν λίθων, ἦτοι κατ' ἐξοχὴν, καὶ τότε ἐκαλοῦντο οὗτοι λίθοι ἀνώγλυπτοι, ἢ ἔσωθεν, ἦτοι κατ' εἰσοχὴν, καὶ τότε ἐλέγοντο λίθοι διάγλυπτοι.

Τὰ ἐπὶ τῶν γεγλυμμένων λίθων παριστανόμενα ἀντικείμενα ἦσαν διάφορα. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐγίνοντο πρὸσ παράστασιν ἀξιοσημειώτων συμβεβηκότων ἢ πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐθίμων καὶ τῶν τοιούτων. ἄλλοτε δὲ παρίστων, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ τεχνίτου, μυθολογικά, ἀλληγορικά καὶ κατὰ φαντασίαν ἀντικείμενα. Ὡσ ἐπὶ τὸ πλεῖστον βλέπομεν ἐπ' αὐτῶν ἀπλὰσ κεφαλὰσ θεῶν, ἡρώων, ἢ ἄλλων ἐπισήμων ἀντικειμένων, ἢ μόνασ, ἢ μετ' ἄλλων

ρμού κατὰ διαφόρους θεσεις. Εἰς πολλοὺς δὲ λίθους εὐρίσκονται καὶ ὀλόκληρα σχήματα, ἢ μόνα ἢ συμπεπλεγμένα μετ' ἄλλων. Ὑπάρχουσι π γ, ὀλόκληρα σχήματα θεῶν μετὰ διαφόρων ἐθίμων, καθὼς ἀκόμη καὶ διάφοροι μυθολογικαὶ καὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις εἶναι συνηνωμένοι. Πολλάκις δὲ διασαφηνίζονται ἐξ αὐτῶν μέρη τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἀρχαιολογίας. Ἑορταί, θυσίαι, βακχικά καὶ ἄλλα τοιαῦτα παριστάνονται συχνάκις ἐπ' αὐτῶν. Εὐρίσκονται δ' ἀκόμη λίθοι μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου, ἂν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ δὲ ἦναι γνήσιαι, ὡς γενόμενα μετὰ ταῦτα ἄλλοι δὲ λίθοι ἔχουσι μὲ μεγάλα γράμματα τὸ ὄνομα τῶν ὅσοι διέταξαν τὴν γλυφὴν αὐτῶν. Κάποτε δ' ἔχουσι τὴν λέξιν ἱ ε ρ ὀ ν, καὶ σπανίως καὶ ἐξήγησιν τινὰ τοῦ παριστανομένου ἀντικειμένου. Λίθοι τινὲς προσέτι ἐθεωροῦντο ὡς ἀνήκοντες εἰς τινὰς θεοὺς, ὡς ὁ Ἀμέθυσος, ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου (*) ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὸν Βάκχον· εἶδός τι Βηρύλλου, ὡς ἔχου τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νύμφας.

Ἀκολουθῶς δέλομεν ἀναφέρειν ἐν περιλήψει καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Λιθογλυφίας.

Ἅ ἈΜΙΑΝΤΟΣ.

Ἅ Ἀμίαντος εἶναι εἶδος Ἀσβέστου, ἔχων ἵνας διακεκριμένας, ἀπαλὰς, εὐλυγίστους καὶ ἐνίοτε σκληρὰς καὶ εὐθραύστους. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι εὐθεῖται καὶ ὡς ἕνα πόδα μακρὰ, νήθονται εὐκόλως, καὶ ὑφαίνονται οὕτω.

Πρῶτον μουσκεύουσιν εἰς τὸ νερὸν τὸν λίθον καιρὸν τινα· ἔπειτα τὸν ξαίνουσι μὲ τὰς χεῖρας ἕως οὗ ἀποπλυθῆ ἢ ἐν αὐτῷ ἀπαλὴ καὶ τιτανώδης γῆ, ἣτις λευκαίνει τὸ νερὸν ὡς γάλα. Τὸ νερὸν ἀλλάσσεται συχνά, ἕως οὗ

(*) Ἀμέθυσον [φησί] κεκληῖσθαι τὴν λίθον οὐ διὰ τὸ πρὸς τὰς οἴνωεις βοηθεῖν, ἀλλ' ὅτι ὑδαρεὶ τὴν κράσιν οἴνω τὸ χρῶμα προσέοικε Πλούταρχ. Συμποσ. Γ.